

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Mohn Drilling AS

Deres ref

Vår ref

Dato

19/5463-4

27. august 2020

Svar på klage vedrørende utviklingstillatelser - Mohn Drilling AS

Vi viser til klage fra Mohn Drilling AS (11. januar 2019) på Fiskeridirektoratets avslag 7. desember 2018 på søknad om 6 tillatelser til akvakultur av matfisk av laks, ørret og regnbueørret til utviklingsformål («utviklingstillatelser»). Videre vises det til klagers merknader 3. mars 2020, og sakens dokumenter for øvrig.

Fiskeridirektoratet har gjennomgått og vurdert klagen, og opprettholder sin vurdering om at konseptet «DigiFarm» ikke oppfyller vilkåret «betydelig innovasjon», jf. forskrift 22. desember 2004 nr. 1798 om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) § 23b.

Saken ble oversendt til Nærings- og fiskeridepartementet 25. september 2019 for klagebehandling og endelig avgjørelse.

1 Saken gjelder

1.1 Søknaden og konseptet

Mohn Drilling AS søkte 15. november 2017 om 6 utviklingstillatelser for å realisere konseptet «DigiFarm» for en mer autonom drift av akvakulturanlegg. Et delvis autonomt, semilukket merdsystem står sentralt i konseptet, med følgende hovedelementer: flåte, merder («FlowFarm»), autonomt undervannsfartøy/AUV («AquaBot») og sensorbøye. Ifølge søker skal prosesser som føring, etterfylling av fôr, overvåking av fiskevelferd, notvask og notinspeksjon være autonome.

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 8
www.nfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
912 660 680

Avdeling
Havbruksavdelingen

Saksbehandler
Ingvild Hasnes
22 24 65 71

Hver av merdene skal være delvis lukket med integrerte sensorer, slamoppsamling i bunn og permanente luseskjørt i de øverste 10-15 meterne av dypgangen. Inne i selve merden skal det plasseres et fiskehelsekamera som automatisk kan registrere lus på laksen og vurdere fiskehelse basert på biologiske parametere. For å vedlikeholde noten vil det bli benyttet en AUV. AUV-en skal registrere eventuelle hull i noten og fjerne begroing ved hjelp av børster. Søker opplyser at det vil bli montert en sensorbøye på lokaliteten for å overvåke miljøparametere og justere merden etter forholdene. Bøyen vil sende data om oksygen, temperatur, salinitet og strømforhold til hovedcomputeren.

Det fremgår av søknaden at en målsetning for konseptet er å *«utvikle en ny og enklere måte å drive oppdrett på med svært høy presisjon, som gir vesentlig bedre fiskevelferd, HMS og redusert rømningsfare gjennom et delvis autonomt, semilukket merdsystem»*. Videre fremgår det at konseptet har til hensikt å *«[r]edusere fotavtrykk fra høyintensiv akvakultur og således åpne for arealutnyttelse av områder som i dag er uegnet som oppdrettslokaliteter.»*

For øvrig vises det til søknaden i sin helhet.

1.2 Fiskeridirektoratets vedtak (avslag)

Fiskeridirektoratet har i sitt vedtak 7. desember 2018 gjennomgått de ulike komponentene i søknaden, herunder:

- Not, flytekrage, skjørt, vannsirkulasjon og flåte
- Fôringsanlegg
- Fiskehelsekamera og autonomt undervannsfartøy, og
- Oppsamling av slam, fôr og dødfisk

Etter direktoratets vurdering innebærer konseptet DigiFarm forbedret produksjonsteknologi i form av automatisert fôringsanlegg og oppsamling av slam, fôr og dødfisk. Det påpekes imidlertid at vilkåret om «betydelig innovasjon» innebærer en høy terskel, og at ikke enhver forbedring vil innebære «betydelig innovasjon» etter ordningen med utviklingstillatelser. Etter en gjennomgang av de ulike komponentene i søknaden, og etter helhetsvurdering av konseptet, er det Fiskeridirektoratets vurdering at DigiFarm samlet sett ikke oppfyller vilkåret om «betydelig innovasjon» etter laksetildelingsforskriften § 23b .

1.3 Klagen og klageanførsler

Fiskeridirektoratets avslag ble påklaget av Mohn Drilling AS, 11. januar 2019. I hovedtrekk anføres det at:

1. Direktoratet synes ikke å ha gjort en vurdering av søkers konsept som helhet. Det er sentralt i saken at søker har utarbeidet et konsept hvor forskjellige elementer arbeider sammen for å oppnå en autonom enhet. Og det er denne enheten som må vurderes i henhold til innovasjonshøyde og i hvilken grad den bidrar til å løse de utfordringer

som ligger bak ordningen med utviklingstillatelsene. Det vises eksempelvis til Nærings- og fiskeridepartementets behandling av saken vedrørende Lovund laks AS.

2. Videre er klager også uenig med Fiskeridirektoratet i at enkeltkomponentene i konseptet ikke har tilstrekkelig innovasjonshøyde eller grad av ny teknologisk utvikling som kreves. Direktoratet har ikke vurdert delkomponentene korrekt, eller i for liten grad forstått den innovasjonen som ligger i disse.
  - *Automatisk rømningskamera*: klager kan ikke se ut fra avslaget at denne komponenten er vurdert, og mener at dette vil være en saksbehandlingsfeil i seg selv fordi dette kameraet anses som en viktig komponent for å ytterligere sikre at næringen holder miljømessig påvirkning til et absolutt minimum.
  - *Skjørt, flytekrage, vannsirkulasjon og flåte*: klager er uenig i at luseskjørtet og løsningen for luft- og oksygentilførsel i FlowFarm ikke skiller seg vesentlig ut fra det som finnes i kommersiell bruk i dag, og er uenig i at regulerbarheten er en naturlig videreføring av dagens teknologi. Det vises blant annet til at patenter er innvilget, og at et patent medfører at det foreligger en løsning som ikke er en naturlig videreføring av en allerede foreliggende løsning. Videre er FlowFarm sin skreddersydde strømningsstyring – eller lignende systemer – ikke i kommersiell bruk i dag. Isolert er denne løsningen i seg selv unik. Det vises til at konseptet er mye mer omfattende enn å bare installere en såkalt Midt-Norsk-ring, som direktoratet sammenligner med.
  - *Fôringanlegg*: klager er uenig med direktoratet i at fôringanlegget bare er en forbedring – og ikke en vesentlig forbedring – av eksisterende teknologi. DigiFarm vil ikke bare ha en automatisk fôring, men også en *autonom (selvstyrende)* fôring.
  - *Fiskehelsekamera og autonomt undervannsfartøy*: klager er uenig i at fiskehelsekamera og autonomt undervannsfartøy må sees på som frittstående utstyr. Det vises videre til søknaden til Lovundlaks AS som inneholdt en komponent som gjaldt overvåkning med kamera og sensorer, uten at direktoratet synes å ha vurdert dette som frittstående utstyr.
  - *Oppsamling av slam, fôr og dødfisk*: klager viser til at direktoratet sammenligner DigiFarms løsning med blant annet et konsept utviklet av Blom Fiskeoppdrett AS, og viser til at dette er et ganske annet konsept.

Klager mener at dersom man lykkes med konseptet gir effekten av de forskjellige komponentene samlet et betydelig bidrag til miljø- og lokasjonsspørsmålet, i tillegg til å kunne bidra til mer rasjonell og lønnsom drift. Videre vises det til at dette konseptet – i motsetning til en del andre konsepter det søkes om – er enkel i bruk og investeringskostnaden for å kunne ta teknologien i bruk vil være forholdsvis lav for den enkelte oppdretter.

Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

1.4 Fiskeridirektoratets klageinnstilling

Etter en gjennomgang av klagen har direktoratet ikke funnet grunnlag for å endre sitt vedtak, og saken er derfor sendt til Nærings- og fiskeridepartementet for videre klagebehandling og endelig vedtak. I korte trekk fremkommer det av klageinnstillingen at:

- *Anførsel om betydning av patenter:* Vurderingstema ved meddelelse av patent er ikke det samme som ved tildeling av utviklingstillatelser. Direktoratet vurderer tildelingsvilkårene for utviklingstillatelser og tar ikke stilling til patenterbarhetsvilkårene. Selv om FlowFarm-merden og vaskeroboten i DigiFarm-konseptet oppfyller vilkårene for patent, medfører ikke det automatisk at kravet om «betydelig innovasjon» i laksetildelingsforskriften § 23b er oppfylt.
- *Likhetstrekk med «Midt-Norsk Ringen» og naturlig videreføring av teknologi som er i alminnelig kommersiell bruk:* Det er fortsatt direktoratets vurdering at det er klare likhetstrekk mellom systemene for vannsirkulasjon i FlowFarm-merden og «Midt-Norsk Ringen». Direktoratet viser til at Patentstyret fant at de opprinnelige patentkravene ikke oppfylte kravet til oppfinneshøyde, og viste til Midt-Norsk ringen som mothold. Dette støtter opp under Fiskeridirektoratets vurdering av likhetstrekk mellom FlowFarm-merden og Midt-Norsk ringen. Videre vises det til at det ikke fremkommer nye opplysninger som endrer direktoratets vurdering av at not, flytekrage, skjørt og flåte i DigiFarm ikke innebærer ny eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi. Systemet for vannsirkulasjon og justering av skjørt i FlowFarm-merden i DigiFarm skal gjøres autonomt og med en noe annen utforming enn eksisterende utstyr/installasjoner. Fiskeridirektoratet vurderer at dette er en naturlig videreutvikling av teknologi som er i alminnelig kommersiell bruk.
- *Anførsel om at føringsanlegget innebærer en helt ny måte å føre på:* Direktoratet viser til sitt vedtak og presiserer at det i løpet av de senere år har vært en teknologiutvikling innen førstyring i retning av mer automatisering. Utviklingen av førstyring i DigiFarm består hovedsakelig i ytterligere automatisering ved skreddersydde algoritmer for tolking av måledata på flere utvalgte og erfaringsvis viktige parametere. Fiskeridirektoratet anser dette som en videreutvikling og forbedring av kjent teknologi.
- *Anførsel om at direktoratet på en misvisende måte har sammenlignet DigiFarm med Blom Fiskeoppdrett AS sitt konsept for oppsamling av slam, fôr og dødfisk:* Fiskeridirektoratet er enig med klager i at de to konseptene er ulike, og direktoratet har heller ikke i vedtaket gitt uttrykk for noe annet. Det var Fiskeridirektoratets vurdering at de samme momentene gjorde seg gjeldende i vurderingen av oppsamlingssystemet i DigiFarm.

- *Anførsel om at direktoratet ikke har vurdert fiskehelsekameraet som rømmingskamera:* Fiskeridirektoratet viser til at Mohn Drilling AS har bedt om at opplysninger om bruk av fiskehelsekamera som rømmingskamera ble holdt konfidensielt. Direktoratet tok ikke stilling til om det var grunnlag for å unnta opplysningene fra offentlighet, men fant at konseptet DigiFarm kunne beskrives og vurderes i vedtaket uten at det var nødvendig for direktoratet å omtale detaljer om bruken av fiskehelsekameraet som rømmingskamera.
- *Anførsel om at fiskehelsekameraet/rømmingskameraet og AUV-en er produksjonsteknologisk utstyr/installasjon:* Det er Fiskeridirektoratets vurdering at innhenting av data fra sensorer, kamera og AUV i DigiFarm ikke vil påvirke fisken i anlegget på annen måte enn at det setter oppdretter i stand til – enten manuelt eller automatisk – å iverksette tiltak basert på behandling av de innhentede data. Det er i denne sammenhengen ikke av vesentlig betydning at Mohn Drilling AS har patentert AUV-en eller at kameraet også skal brukes til å oppdage rømming av fisk. Fiskeridirektoratet opprettholder vurderingen av at kamera og AUV i DigiFarm i seg selv ikke er produksjonsteknologisk utstyr/installasjon.
- *Anførsel om at Fiskeridirektoratet ikke har vurdert den samlede effekten av enkeltkomponentene og ikke har foretatt en helhetlig vurdering av konseptet:* Direktoratet viser til at det er naturlig å vurdere elementene både enkeltvis og samlet, slik det er gjort i Fiskeridirektoratets vedtak av 7. desember 2018.

1.5 Klagers kommentarer til Fiskeridirektoratets klageinnstilling

Mohn Drilling AS har innsendt uttalelse i forbindelse med klagesaken til Nærings- og fiskeridepartementet 3. mars 2020. Kommentarene går i hovedsak ut på:

- Generelle innsigelser på saksbehandling, herunder at det er betenkelig og ulogisk at det er samme saksbehandlere som både behandlet opprinnelig søknad og anke. I tillegg burde direktoratet meldt fra i møte med klager at innovasjonsgraden var for lav eller at store deler av totalkonseptet ikke engang ville bli vurdert fordi de ikke ble regnet som produksjonsutstyr.
- Grad av innovasjon – klager stiller seg kritisk til hvordan man vurderer hva som er naturlig videreføring av eksisterende teknologi.
- Konseptet «FlowFarm» og Norse Aqua sin «Midt-norsk ring» er vesentlig forskjellig i teknologien, jf. vedlagt en vurdering (P17071NO00) utført av Trond Øvstun.
- AquaBot AUV (og fiskehelsekameraet) er produksjonsteknisk utstyr.
- Fiskehelsekamera og rømmingskamera: Det anføres at det fortsatt ikke er noen automatiske lusetellingssystemer som er godkjente av Mattilsynet for å erstatte manuell håndtering. Dette tyder på at vi ikke er kommet langt nok teknologisk og at det ikke er

utført nok forskning på effektivitet og nøyaktighet i forhold til konvensjonell telling. I tillegg er bruken av fiskehelsekameraet som rømningkamera ny og vil kreve tilpasning for å fungere godt til rømningvarsling.

- Flowfarm-merden vil ha svært lave nivåer av/ingen lus, reduksjon av rømming og kunne benyttes i Norges fjorder.
- Ved å redusere stress og øke fiskehelsen samt fjerne mulighet for luseinfestasjon og algeangrep vil DigiFarm-prosjektet bidra sterkt til å redusere dødeligheten. Dette fører til en betydelig lavere miljøpåvirkning.
- Klager mener at løsninger som er omfattende og kostbare å utvikle, men som vil være konkurransedyktige i pris når de er ferdige, også bør få sin del av potten hva gjelder utviklingstillatelser. På samme måte bør de mindre oppdretterne også få utviklet teknologi de kan ta i bruk.

2 Departementets vurdering

Nærings- og fiskeridepartementet har vurdert klagen, innstillingen fra Fiskeridirektoratet samt andre relevante dokumenter. Departementet kan som klageinstans prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 23b første ledd første setning at:

«Søker kan få tildelt tillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som innebærer betydelig innovasjon og betydelige investeringer.»

Vilkårene «betydelig innovasjon» og «betydelige investeringer» er kumulative, dvs. at begge vilkårene må være oppfylt for at man skal kunne tildeles utviklingstillatelser. Hvorvidt en aktør innvilges utviklingstillatelser, bygger på en skjønnsmessig, faglig vurdering, jf. ordlyden i «kan» og retningslinjer for behandling av søknader om utviklingstillatelser utarbeidet av Nærings- og fiskeridepartementet 12. januar 2016 (i det videre omtalt som «retningslinjene»).

Det må følgelig vurderes om konseptet «DigiFarm» innebærer «betydelig innovasjon», jf. laksetildelingsforskriften § 23b.

Vilkåret om «betydelig innovasjon» må sees i sammenheng med § 23b andre ledd hvor det fremkommer at sentralt for vurderingen er at:

«Utviklingsarbeidet skal skille seg vesentlig fra tidligere kunnskap og teknologi på akvakulturområdet som er i alminnelig kommersiell bruk og kan ikke bare være en naturlig videreføring av det som er benyttet tidligere.»

Det følger av retningslinjene at ordningen omfatter store prosjekter hvor næringen på egen hånd ikke ønsker eller har mulighet til å ta risikoen. Videre ligger listen for å få tildelt utviklingstillatelser høyt.

Ved vurderingen av om konseptet DigiFarm oppfyller kriteriet om «betydelig innovasjon» må departementet vurdere den teknologiske løsningen basert på det som presenteres i søknaden, i tillegg til innsendt tilleggsinformasjon.

Anførsel om forholdet til patent

Klager stiller seg kritisk til hvordan man har vurdert hva som er naturlig videreføring av eksisterende teknologi. I denne sammenheng viser klager til at de har fått patent, og at vilkår for å få patent er at oppfinnelsen ikke kan være en naturlig videreføring av kjent teknologi. Klager viser til at det norske Patentstyret er veldig strengt på dette punktet.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 23b andre ledd at utviklingsarbeidet skal skille seg *vesentlig* fra tidligere kunnskap og teknologi som allerede benyttes i alminnelig kommersiell bruk innenfor akvakultur, og teknologien kan ikke bare være en naturlig videreføring av det som er benyttet tidligere. Vurderingen av hva som er en naturlig videreføring etter laksetildelingsforskriften, er skjønnsmessig.

Departementet har ved flere anledninger, for eksempel i vedtak til Blom Fiskeoppdrett AS 15. juni 2018, slått fast at det at et konseptet er tildelt patent ikke betyr at kravet til «betydelig innovasjon» etter laksetildelingsforskriften er oppfylt. Det er ulike vurderinger og hensyn som ligger bak de to vurderingene og regelsettene. Denne anførselen fører ikke frem.

Fiskehelsekameraet/rømmingskameraet og AUV-en

Klager anfører videre at fiskehelsekameraet/rømmingskameraet og AUV-en er produksjonsteknologisk utstyr/installasjon. Kameraet og AUV-en er etter klagers vurdering ikke er frittstående utstyr, men fast inventar som er «*nødvendig for å sikre den grad av autonomi man ønsker å oppnå i DigiFarm*». Klager anfører at informasjon fra kameraet kan få betydning for den automatiske føringen og for optimalisering av miljøet i DigiFarm i tillegg til å oppdage rømming av fisk.

Fiskeridirektoratet påpeker i sin klageinnstilling at den fysiske tilkoblingen til merdene ikke er avgjørende for vurderingen av om komponenter er å anse som produksjonsteknologi, jf. også departementets vedtak 15. juni 2018 (Blom Fiskeoppdrett AS) og departementets vedtak 22. november 2017 på s. 7 (Pure Farming AS). Direktoratet skriver videre at det må «*være en nær tilknytning til selve produksjonseenheten for at konseptet skal være omfattet av denne ordningen*», jf. departementets vedtak 3. november 2016 (Måsøval Fiskeoppdrett AS).

Fiskeridirektoratet viser videre til departementets vedtak 9. oktober 2018 (Eide Fjordbruk AS) om konseptet «Framsyn». I vedtaket vurderte departementet at den skisserte overvåkning ved hjelp av ulike sensorer samt dataplattformen ikke kan anses som produksjonsteknologisk utstyr/installasjon i henhold til ordningen med utviklingstillatelser.

Fiskeridirektoratet mener at tilsvarende vurdering som er gjort av departementet da – også gjør seg gjeldende i denne saken.

Departementet vurderer at prinsippene for informasjonsinnsamling og informasjonsbearbeiding som skal danne grunnlag for tiltak i Eide-saken, vurderes å være tilsvarende som i denne saken. Eksempelvis er det at kamera og annen sensorikk skal samle inn informasjon, og at denne informasjonen kan få betydning for den autonome fôringen og notvasking utført av en AUV, tilsvarende det som skissert i beskrivelsen av konseptet «Framsyn» i Eide-saken. Departementet støtter derfor Fiskeridirektoratet i deres henvisning til Eide-saken og opprettholder at fiskehelsekameraet/rømmingskameraet og AUV-en ikke kan anses for å være produksjonsteknologisk utstyr.

Lakselus og rømming

Klager anfører at man med Flowfarm-merden vil ha svært lave nivåer av lakselus eller ingen lakselus i det hele tatt. Klager anfører også at man vil ha en reduksjon av rømming med konseptet. Konseptets bidrag til å løse utfordringer med lakselus og rømmingen vil ifølge klager åpne opp for at konseptet skal kunne benyttes på nye arealer.

Etter departementets vurdering er det sannsynlig at konseptets tiltak for å forebygge lusepåslag vil føre til en reduksjon av lusepåslag. Departementet finner det imidlertid ikke godtgjort at konseptet vil ha et redusert lusepåslag i det omfang som klager legger til grunn. Lusenivået vil etter departementets vurdering blant annet variere etter lokalitet, hvor dypt man har det regulerbare skjørtet, hvordan skjørtet deformeres i sjø ved strømpåslag og hvordan man senker skjørtet i overflaten.

Departementet legger til grunn at konseptets bidrag til for å redusere næringens utfordringer med rømming er skånsom vask og ulike former for overvåkning. Departementet kan ikke se at dette vil være et betydelig bidrag til å løse næringens utfordringer med rømming.

Fiskehelsekameraet som rømmingskamera

Klager anfører at Fiskeridirektoratet ikke har vurdert fiskehelsekameraet som rømmingskamera. Direktoratet skriver i sin klageinnstilling at de var kjent med at fiskehelsekameraet skulle benyttes som et rømmingskamera også, men at konseptet DigiFarm kunne beskrives og vurderes uten at man behøvde å nevne bruken av kameraet som rømmingskamera.

Departementet vurderer fiskehelsekameraet i merd til å ikke være produksjonsteknologisk utstyr. Når kameraet benyttes som et rømmingskamera og blir plassert utenfor anlegget – får det etter vår vurdering en fjernere tilknytning til produksjonen av fisk.

Slamoppsamlingssystemet

Klager anfører at Fiskeridirektoratet i vedtaket 7. desember 2018 har sammenlignet DigiFarm sitt system for oppsamling av slam, fôr og dødfisk med Blom Fiskeoppdrett AS' konsept for oppsamling av slam, og at det er misvisende å sammenligne de to konseptene.

Fiskeridirektoratet er enig med klager i at de to konseptene er ulike, men mener at de heller ikke i vedtaket har gitt uttrykk for noe annet.

Fiskeridirektoratet skriver i sin klageinnstilling at de i avslaget viste til hvilke momenter Nærings- og fiskeridepartement hadde vektlagt i sin vurdering av slamoppsamlingssystemet til Blom Fiskeoppdrett AS. Fiskeridirektoratets vurdering var at de samme momentene gjorde seg gjeldende i vurderingen av oppsamlingssystemet i DigiFarm.

Departementet støtter klagers syn om at det er ulike konsepter, og finner at dette ville vært relevant dersom det hadde vært tale om en vurdering av likhet. I denne sammenhengen har imidlertid Fiskeridirektoratet ikke gjort noen slik vurdering.

Anførsel om at fôringsanlegget innebærer en helt ny måte å føre på

Klager anfører at «[d]elvis automatisert styring i dag er egentlig en lite automatisert øvelse». Klager vil utvikle en «fôringsalgoritme basert på store mengder parametere» for bruk i et autonomt system. Klager anfører at dette ikke er en forbedring av eksisterende system, men en helt ny måte å føre på.

Fiskeridirektoratet var i sin klageinnstilling ikke enig i klagers anførsel. Direktoratet viser til sin vurdering i avsnitt 3.2.3 i vedtaket 7. desember 2018 hvor det påpekes at det i løpet av de senere år har vært en teknologiutvikling innen fôrstyring i retning av mer automatisering, og at utviklingen av fôrstyring i DigiFarm hovedsakelig består i ytterligere automatisering ved skreddersydde algoritmer for tolking av måledata på flere utvalgte og erfaringsvis viktige parametere. Fiskeridirektoratet skriver konseptet anses som en videreutvikling og forbedring av kjent teknologi. Direktoratet opprettholdt sin vurdering av at fôringsanlegget ikke innebærer vesentlig forbedring, og at fôringsanlegget kun i begrenset grad vil medføre reduksjon av utslipp fra akvakulturanlegg.

Departementet vurderer at måten føret går fra førsilo til fisk på, er relativt automatisert slik teknologien er i dag. Måten føringen justeres både i mengde og hastighet er imidlertid normalt relativt manuelt ved at det er personell som tar beslutninger og gjør justeringer fortløpende basert på blant annet videooverføring fra kamera i merder. Videre kreves det i dag mye ettersyn og vedlikehold av føringssystemene for å kunne opprettholde intensiv føring, noe som nødvendiggjør behov for personell på lokalitet. Med det omsøkte føringssystemet vil man gå fra at det er personell som styrer føringen til en automatisert styring, mens måten føret flyttes på og behovet for ettersyn og vedlikehold av systemet vil være tilsynelatende det samme. Basert på dette er departementet enig med direktoratet i at automatisering av styringen av føring er en ytterligere automatisering av måten det vanligvis føres på.

Hva angår bruk av autonom styring av føring er dette noe som eksisterer, selv om det ikke kan sies å være i alminnelig kommersiell bruk. CageEye AS har utviklet og over flere år testet et autonomt føringssystem i merder hos Austevoll Melaks AS. Systemet baserer seg på hydroakkustikk og er derfor ikke like avhengig av sikt og lys som man vil være dersom

man kun benytter kamera. Basert på dette vurderer departementet at det autonome føringssystemet som er omsøkt ikke innebærer en helt ny måte å føre på.

Likhetstrekk med «Midt-Norsk Ringen»

Fiskeridirektoratet vurderte i sitt avslag at systemet for strømsetting i FlowFarm-merden hadde klare likhetstrekk med «Midt-Norsk Ringen» og at systemet for vannsirkulasjon i DigiFarm fremstod som en naturlig videreføring av teknologi som er i alminnelig kommersiell bruk.

Klager anfører at systemet i FlowFarm-merden *«skal kunne hindre lusepåslag uten å gå på bekostning av fiskehelse og trivsel, slik dagens løsninger til dels gjør.»* I tillegg skal systemet blant annet kunne benyttes til å justere temperatur basert på temperaturgradient i sjøen. Klager anfører at *«å aktivt styre temperaturen i en semilukket merd basert på statistikk og biologikunnskaper er helt nytt»*, og at *«FlowFarm bruker andre strømningsprinsipper og måter for å igangsette denne strømmen»*. Mohn Drilling skriver i klagen at vannstrømmen ikke går oppover bare langs notveggen, men at det er en jevn tilnærmet lik oppadgående strøm i hele anlegget.

Fiskeridirektoratet viser i sin klageinnstilling til NorseAqua sine nettsider, hvor det fremgår at *«Midt-Norsk Ringen har til hensikt å bedre vannmiljøet i merder med skjørt. På denne måten kan du bruke skjørtene lenger, redusere påslag av lus, og utsette avlusing»*. Videre peker NorseAqua på flere fordeler med bruk av «Midt-Norsk Ringen»: utjevne oksygenivå og temperatur i hele merden, øke laksens aktivitetsnivå og appetitt og unngå innsig av alger i toppsjiktet. Fiskeridirektoratet vurderer at det i hovedsak er de samme effektene av strømsettingssystemene som er oppgitt for Midt-Norsk Ringen og for FlowFarm-merden i DigiFarm.

Klager anfører at FlowFarm sin skreddersydde strømningsstyring ikke er i kommersiell bruk i dag, og at den skiller seg fra «Midt-Norsk ringen». Mohn Drilling opplyser at FlowFarmmerden er patentert og viser til patent NO 343181 *«Oppdrettsmerd og fremgangsmåte for lufttilførsel og sirkulasjon av vann i en oppdrettsmerd»*. Fiskeridirektoratet påpeker i klageinnstillingen at Patentstyret fant i brev 1. februar 2018 at de opprinnelige patentkravene ikke oppfylte kravet til oppfinnelseshøyde, og viste til Midt-Norsk ringen som mothold. Fiskeridirektoratet mener at dette støtter opp under deres vurdering av likhetstrekk mellom FlowFarm-merden og Midt-Norsk ringen. Mohn Drilling er i ettertid meddelt patent med reviderte patentkrav. Fiskeridirektoratet opprettholdt sin vurdering av at det er klare likhetstrekk mellom systemene for vannsirkulasjon i FlowFarm-merden og «Midt-Norsk ringen».

Departementet vurderer at strømsettingssystemet i DigiFarm trolig vil gi et noe ulikt strømningsmønster ved at man har større omkrets på luftslange enn «Midt-Norsk Ringen» og ved å ha utløp i toppen av merden. Prinsippet og formålet med å ha en ringformet slange for lufttilførsel langt nede i merden for å bedre vannmiljøet i det området som er omsluttet av skjørt vurderes imidlertid til å være likt. Hovedforskjellen er at det legges opp til autonom drift

av vannsirkulasjonssystemet i DigiFarm. Departementet støtter derfor Fiskeridirektoratet sin vurdering av at det er klare likhetstrekk mellom systemene for vannsirkulasjon i FlowFarm-merden og i merder hvor «Midt-Norsk Ringen» benyttes. Departementet vurderer også at systemet for vannsirkulasjon til å være naturlig videreføring av teknologi som er i alminnelig kommersiell bruk.

Anførsler om hvorvidt det er foretatt en helhetsvurdering

Klager anfører at Fiskeridirektoratet ikke har vurdert den samlede effekten av enkeltkomponentene, og ikke har foretatt en helhetlig vurdering av konseptet.

Direktoratet viser i klageinnstillingen til at det er naturlig å vurdere elementene både enkeltvis og samlet, slik det er gjort i Fiskeridirektoratets vedtak av 7. desember 2018. Departementet er enig i dette og mener at direktoratet har foretatt en helhetsvurdering av konseptet. Man må naturligvis vurdere hvert enkelt moment i konseptet for å kunne vurdere den samlede graden av innovasjon, på samme måte som er gjort i dette vedtaket.

Departementet har etter dette i likhet med direktoratet kommet til at konseptet – etter en helhetsvurdering – ikke når opp til den høye terskelen for betydelig innovasjon, jf. laksetildelingsforskriften § 23b.

Anførsler knyttet til saksbehandling

Mohn Drilling synes det er betenkelig og ulogisk at det er samme saksbehandlere som både behandlet opprinnelig søknad og anke, og mener det ville vært naturlig at nye saksbehandlere tar hånd om klagehåndteringen da det erfaringsvis vil gi en mer objektiv vurdering av om man har gjort noen feil. Mohn Drilling viser til at de ble fortalt at ved anke var det «friske øyne» hos direktoratet som skulle vurdere konseptet på nytt.

Departementet legger til grunn at det her vises til at det står påskrevet de samme saksbehandlere både i vedtaket og klageinnstillingen. Dette stemmer, og utgjør en del av en ordinær saksbehandling. Når saken vurderes av klageinstansen, herunder departementet, så vil saken bli vurdert av nye saksbehandlere. Det er gjennom departementets saksbehandling at det i denne saken er sikret en reell to-instansbehandling.

Videre viser klager til at da man opprinnelig presenterte sitt konsept for direktoratet, så kom det ingen ufordelaktige kommentarer, og spørsmålene som kom, ble tilsynelatende besvart på en tilfredsstillende måte. Det var altså ingenting som tilsa man ikke burde søke. De fremmøtte fra Fiskeridirektoratet virket å forstå konseptene godt. Hvis direktoratet mente innovasjonsgraden var for lav eller at store deler av totalkonseptet ikke engang ville bli vurdert fordi de ikke ble regnet som produksjonsutstyr, hadde det vært naturlig å melde fra om dette før vi som lite selskap bruker store ressurser på søknadsskriving og konsulenter.

Departementet viser til at direktoratet ikke kan vurdere innovasjonshøyden i hver enkelt sak basert på et møte med søkerne. Det har vært over hundre søkere til denne ordningen, og det har vært en rekke møter med søkerne. Saksbehandlingen skal foregå skriftlig, og det er opp

til søkerne å levere inn den dokumentasjonen som de mener taler for sin sak. Direktoratet vil ut fra all tilgjengelig informasjon nøye vurdere hvem som faller innenfor og utenfor ordningen.

Etter dette mener departementet at det ikke foreligger noen saksbehandlingsfeil fra direktoratets side ved behandlingen av søknaden og klagen fra Mohn Drilling.

3 Vedtak

Klagen avslås. Fiskeridirektoratets avslag datert 7. desember 2018 på søknad fra Mohn Drilling AS om utviklingstillatelser opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Mulig søksmål om vedtaket er gyldig eller krav om erstatning som følge av vedtaket, må tas ut innen seks måneder fra det tidspunkt vedtaket er mottatt, jf. laksetildelingsforskriften § 28c.

Med hilsen

Yngve Torgersen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Christopher Grøvdal Rønbeck
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fiskeridirektoratet